

De roos is waarschijnlijk onze meest geliefde bloem. Duizenden jaren gekweekt, geselecteerd en gekoesterd. Gedurende de laatste twee eeuwen is de toevloed van nieuwe rozen enorm geworden. Sommige waren populairder dan andere, maar hun glorie was van vluchtige aard. Rozen zijn onderhevig aan de grillen van de mode.

Tekst en fotografie - Éva Kovács

ROZEN VOOR DE TUIN

Gemengde borders in Mottisfont met historische rozen in de hoofdrol.

thema
rozen

Van bloem naar plant

De Franse keizerin Joséphine's liefde voor rozen bleek het startsein te zijn voor de zoektocht naar de perfecte roos. Deze selectie richtte zich op de individuele bloem. De plant als geheel telde niet mee. De grote en kleurige bloemen waren op zich prachtig, maar plant en bloem bezaten weinig natuurlijke gratie. Het besef dat rozen meer potentie hadden dan (snij)bloemen te zijn en dat met rozen meer te creëren viel dan saaie bedden in een afgelegen deel van de tuin, begon pas aan het einde van de negentiende eeuw te groeien. De roos werd langzaam weer als plant voor de tuin herontdekt en hoewel de historische rozen van Joséphine in de vergetelheid raakten, waren haar romantische tuinelementen; de priëlen, bogen en zuilen terug van weggeweest.

De rol die groenauteurs in dit proces hadden, mag niet worden onderschat. Vooral het werk van William Robinson is van grote invloed geweest. Hij geloofde in natuurlijke schoonheid en pleitte ervoor dat rozen in hun geheel werden beoordeeld en als volwaardige planten in de directe omgeving van het huis werden geïntegreerd. Het liefst in een permanente, gemengde beplanting. "Weg met de seizoensgebonden perkplanten" en de daarbij horende "lelijke kale grond" was zijn credo. In zijn boek *The Wild Garden* (1870) ging hij nog verder en besteedde hij al een heel hoofdstuk aan de roos. Het zou toch nog bijna een eeuw duren voordat Robinsons visie om rozen op een natuurlijke wijze toe te passen praktisch werd. Zijn advies om rozen met andere planten te combineren, kreeg wel sneller gehoor.

Boven vlnr:

Natuurlijke sfeer in de tuinen van Ton ter Linden in De Veenhoop (tuin nr. 43 Open Tuinen Gids 2014).

Japanse bottelrozen in de tuin van Ton ter Linden.

Gallicaroes 'Empress Joséphine' en Albaroes 'Alba Maxima' in de rozentuin van Mottisfont Abbey in Hampshire, ontworpen door Graham Stuart Thomas.

Samen sterk

Eerst kwamen randen en onderbeplanting in de rozenbedden met sleutelbloemen, viooltjes en anjertjes. Later, in de tweede helft van de twintigste eeuw, ontstond de trend om de rozen op een vrijere manier met vaste planten, bollen en andere heesters in een gemengde border te combineren. Habitus, blad, bottel en herfstkleur kregen eindelijk ook aandacht. Het waren vooral de liefhebbers van de historische rozen die deze stijl presenteerden, met Sissinghurst als hoogtepunt. Hier vullen andere planten de rozen evenwichtig aan en zijn de kleurencombinaties zacht en elegant.

De opkomst van de historische rozen en de bijbehorende beplantingsstijl is grotendeels aan de publicaties en het werk van Graham Stuart Thomas te danken. In zijn drie rozenboeken (1955, 1962, 1965; in 1994 herzien en samengevoegd in één band) bracht hij de historische heesterrozen weer in de belangstelling. Zijn stijl is de voortzetting van de goed beschreven en gelezen ideeën van Gertrude Jekyll, aan het begin van de twintigste eeuw.

De overheersing van de theehybriden en de dalende populariteit van de roos in het algemeen, duurden toch nog zeker tot de jaren zeventig, toen David Austin met zijn 'Engelse rozen' een nieuwe liefhebbersgroep aantrok. Hem is het gelukt de beste eigenschappen van historische rozen en moderne rozen te combineren. De rozen van Joséphine waren terug, maar in een groter kleurengamma, en met langere bloeiperiodes.

Duurzaam

De rozenmode bleef grillig. In de laatste decennia is een nieuwe beweging op komst, gebaseerd op ecologie. Deze benadering bevordert het duurzaam samenleven van plantengroepen die zich in evenwicht met elkaar en met hun omgeving ontwikkelen. Deze stroming is in Duitsland begonnen, maar haar wortels liggen in de ideeën van Robinson. Blad, bottel en natuurlijke habitus tellen allemaal mee, maar ook factoren als onderhoudsvriendelijkheid, ziekte- en weerbestedigheid spelen een belangrijke rol. De kwaliteit van de bloemen is meer ondergeschikt, ze mogen klein, onregelmatig en enkel zijn.

Mode, trends en lifestyle veranderden de roos, maar een roos blijft een roos en verdient een plaats in iedere tuin.